

Turun kaupungin vaikuttajaryhmien yhteinen toimintasääntö

10.1.2023

Kuntalain 22§ mukaan kunnan on pidettävä huolta siitä, että sen asukkailla ja palvelujen asiakkaila on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Yksi osallisuuden mahdollistaja ja muoto on vaikuttajaryhmätoiminta.

Turun kaupungin viisi vaikuttajaryhmää ovat lasten parlamentti, monikulttuurisuusneuvosto, nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto. Lakisääteisiä näistä on nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto. Vaikuttajaryhmien tehtävänä on edistää edustamansa ryhmän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Vaikuttajaryhmät ovat edustamansa ryhmän kuulemis- ja vaikuttamiskanavia. Ne täydentävät muita vaikuttamiskeinoja ja välittävät ryhmän näkemykset kunnan päätöksentekoon.

Vaikuttajaryhmien toiminta toteuttaa Turun kaupunkistrategiaa ja kolmea toimintalupausta, joihin kaikkiin sisältyy osallisuuden periaate: asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja suvaitsevaisuus sekä uudistuminen ja yhteistyö. Vaikuttajaryhmät ovat osa Turun työtä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Vaikuttajaryhmät eivät ole kuntalain mukaisia kunnan toimielimiä, joten niille ei voi siirtää toimivaltaa eivätkä ne voi tehdä hallintopäätöksiä. Toimintaan ei myöskään sovelleta suoraan hallintosäännön määräyksiä.

Vaikuttajaryhmien toimintaa koordinoi konsernihallinnon Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

1. Vaikuttajaryhmän määritelmä ja toiminnan tavoitteet

Kuntalain 26-28 §§ määrittävät, että nuorten, ikääntyvän väestön ja vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto ja huolehdittava niiden toimintaedellytyksistä.

Vaikuttajaryhmien yhteinen tavoite on turkulaisten hyvinvoinnin ja terveyden, osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden edistäminen.

Turun kaupungin osallisuuden toimintamallissa osallisuuden toteutumisen tavat on jaettu kolmeen kokonaisuuteen: päätöksenteko-, suunnittelu- ja toimintaosallisuus. Vaikuttajaryhmien toiminta sisältää kaikkia osallisuuden muotoja.

Päätöksenteko-osallisuus on osallistumista suoraan kaupungin päätöksentekoon. Esimerkiksi kuntalaisaloitteiden teko ja äänestäminen Asukasbudjetissa, vaaleissa ja kansanäänestyksissä ovat päätöksenteko-osallisuutta.

Suunnitteluosallisuus tarkoittaa nimensä mukaisesti asukkaiden osallistumista palveluiden ja lähiympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen. Esimerkiksi vastaaminen Kerrokantasi-kuulemiseen, osallistuminen asiakasraatitoimintaan, aluefoorumeihin ja työpajoihin on suunnitteluosallisuutta.

Toimintaosallisuus on aktiivista tekemistä ja asioiden toteuttamista. Muun muassa talkoot, vapaaehtoistoiminta ja tapahtumien järjestäminen ovat toimintaosallisuuden muotoja.

2. Vaikuttajaryhmät kuntalaistarpeiden esiin nostajina

Osallisuuden toimintamallissa todetaan, että osallisuuden tavoitteena on lisätä kaupunkilaisten mahdollisuuksia vaikuttaa elinympäristöönsä sekä käyttämiensä palvelujen laatuun. Tämä toteutuu asukkaiden ja kaupungin asiantuntijoiden jatkuvan ja systemaattisen vuoropuhelun avulla. Osallisuuden kautta saatu tieto rikastaa asioiden valmistelijoiden ymmärrystä ja tietopohjaa, mikä auttaa osaltaan tekemään aiempaa tarkoituksenmukaisempia suunnitelmia ja päätöksiä.

Vaikuttajaryhmien avulla kaupunki saa ajantasaista tietoa kuntalaisten tilanteesta ja palvelutarpeista kohderyhmään liittyen. Tietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa. Tarvetieto liitetään osaksi lakisääteistä hyvinvointikertomusta. Vaikuttajaryhmiä voidaan hyödyntää ennakkovaikutusten arvioinneissa sekä avustuspäätösten valmistelussa.

Lasten Parlamentti

Turun Lasten Parlamentti on perustettu kuntalaisaloitteen seurauksena. Vuonna 2013 Turun kaupungissa otettiin käyttöön osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalli, jossa Turun Lasten Parlamentti liitettiin osaksi kaupungin osallisuusstrategiaa.

Turun Lasten Parlamentti on lasten näkökulman asiantuntijaelin. Lasten Parlamentti edustaa turkulaisten alakoulujen oppilaskuntia. Lasten Parlamenttitoiminta on kirjattu Turun koulujen opetussuunnitelmiin.

Turun Lasten Parlamentin hallitukseen kuuluu 12 jäsentä. Hallitus valitaan vaaleilla yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan.

Jokaisessa Turun alakoulussa oppilaskuntaa edustaa oppilasjäsenistä muodostettu hallitus, jota ohjaa ohjaava opettaja. Alakoulujen oppilaskunnat tekevät yhteistyötä Lasten Parlamentin kanssa hallitustensa kautta ja osallistuvat suurkokouksiin. Näissä kokouksissa on paikalla aina kaksi edustajaa kaikista Turun alakouluista.

Lasten Parlamentin tehtävä:

Parlamentin tehtävänä on työstää alakoulujen oppilaskunnilta saatuja aloitteita, viedä niitä eteenpäin siltä osin, kuin ne kuuluvat kaupungin toimivaltaan sekä valmistella Turun Lasten Parlamentin tulevia suurkokouksia. Lisäksi tehtävänä on lasten ja nuorten mielipiteiden, ehdotusten ja palautteiden välittäminen valmisteluun ja päätöksentekoon kaupungin toimialoille, luottamushenkilöille ja päättäjille.

Lasten parlamentti toimii lapsivaikutusten ennakoarvioinnin yhteistyökumppanina.

Monikulttuurisuusneuvosto

Monikulttuurisuusneuvosto on kaupungin ja alueella toimivien maahanmuuttajajärjestöjen, kaupungin palveluksessa olevien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden yhteistyöelin.

Monikulttuurisuusneuvoston tehtävä:

Tehtäväkenttänä kaupungin toimivaltaan kuuluvat asiat.

- Eri kieli-, etnis- ja uskonnollistaustaisten kuntalaisten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen kaupungissa.
- Hyvien väestösuhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen.
- Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen ja seuranta sekä yhteiskunnan vastaanottavuuden parantaminen siltä osin kuin se kuuluu kaupungin tehtäviin ja toimivaltaan. Tehtäviä määrittelee laki kotoutumisen edistämisestä.
- Monikulttuurisuus- ja yhdenvertaisuusosaamisen vahvistaminen.
- Antirasistisen työn edistäminen.
- Yhteistyö muiden Turun vaikuttajaryhmien sekä muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden ja Turun kaupungin lautakuntien sekä hyvinvointialueen monikulttuurisuusneuvoston kanssa.

Nuorisovaltuusto (lakisääteinen)

Kuntalain 26 § mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Lasten ja nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta säädetään myös nuorisolaissa 8 §:ssä.

Nuorisovaltuusto on nuorten edustaja ja asiantuntija Turun kaupungissa. Se ajaa nuorten asioita ja etuja, seuraa tekemiensä aloitteiden ja projektien etenemistä sekä toimii kunnallisena vaikuttajana siltä osin kuin asiat kuuluvat kaupungin tehtäviin ja toimivaltaan.

Nuorisovaltuuston tehtävä:

- Tehtäväkenttänä kaupungin toimivaltaan kuuluvat asiat.
- Edistää turkulaisten 13–18-vuotiaiden nuorten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia.
- Saada nuorten mielipiteet otetuksi huomioon, kun asioita suunnitellaan ja valmistellaan.
- Lisätä nuorten ja päättäjien vuoropuhelua.
- Kehittää kunnan palveluja nuorten näkökulmasta.
- Innostaa ja tukea nuorten kiinnostusta osallistua pitkäjänteisesti asioiden valmisteluun, päätöksentekoon ja seurantaan.
- Kasvattaa toimintaan osallistuvista nuorista aktiivisia kansalaisia.
- Opettaa nuorille vaikuttamisen taitoja, ohjata nuoria laatimaan ja esittämään perusteltuja ehdotuksia ja mielipiteitä.
- Toimia lapsivaikutusten ennakoarvioinnin yhteistyökumppanina.
- Tehdä yhteistyötä muiden Turun vaikuttajaryhmien sekä muiden yhteistyötahojen, kuten kolmannen sektorin toimijoiden ja Turun kaupungin lautakuntien sekä hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kanssa.

Vammaisneuvosto (lakisääteinen)

Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on kuntalain 28 §:n mukaan asetettava vammaisneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Kuntalaki velvoittaa, että vammaisneuvoston tulee saada vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Vammaisneuvoston tehtävä:

Vammaisneuvoston tehtävänä on vaikuttaa kaupungin toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. Vammaisneuvoston tehtävänä on varmistaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia:

- Tehtäväkenttänä kaupungin toimivaltaan kuuluvat asiat.
- Tuoda esiin vammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä näkökulmaa esityksillä, lausunnoilla ja kannanotoilla
- Seurata, että kaupunki kehittäessään palveluja huolehtii niiden riittävyydestä ja soveltuvuudesta myös eri tavoin vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille
- Edistää palveluja ja osallistumismahdollisuuksia koskevaa viestintää
- Edistää Turun kaupungin sekä vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden kanssa työskentelevien järjestöjen välistä yhteistyötä.
- Tehdä yhteistyötä muiden Turun vaikuttajaryhmien sekä muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden ja Turun kaupungin lautakuntien sekä hyvinvointialueen vammaisneuvoston kanssa.

Vanhusneuvosto (lakisääteinen)

Kuntalain 27 §:n ja vanhuspalvelulain 11 §:n mukaisesti kunnan on asetettava ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Vanhusneuvostolle tulee kuntalain mukaan antaa mahdollisuus vaikuttaa kunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyvän väestön hyvinvoinnin, terveyden, elinympäristön, osallisuuden, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen kannalta.

Vanhusneuvoston tehtävä:

- Tehtäväkenttänä kaupungin toimivaltaan kuuluvat asiat.
- Osallistua lakisääteiseen suunnitelmaan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa.
- Seurata ja osallistua kaupungin eri palvelukokonaisuuksien suunnitteluun ja valmisteluun asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka ikääntyneen väestön tarvitsemien palvelujen kannalta.
- Tehdä aloitteita ja esityksiä ja antaa lausuntoja vanhuksia ja ikääntyviä kaupunkilaisia koskevissa asioissa.
- Pitää yhteyttä eläkeläis- ja vanhusjärjestöihin ja viestiä vanhuksia koskevista asioista.
- Tehdä yhteistyötä muiden Turun vaikuttajaryhmien sekä muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden ja Turun kaupungin lautakuntien sekä hyvinvointialueen vanhusneuvoston kanssa.

3. Vaikuttajaryhmien jäsenten valinta

Vaikuttajaryhmien jäsenien ja varajäsenien tulee edustaa mahdollisimman monipuolisesti erilaisista taustoista tulevia turkulaisia. Kokoonpanossa on tärkeää olla kyseisen kohderyhmän tuntemusta ja edustusta.

Tavoitteena on muodostaa mahdollisimman monipuolinen kokoonpano, joka edustaa kutakin kohderyhmää. Osallistumisen ja avoimuuden edistämiseksi ja yhteistyöverkostojen vahvistamiseksi saman henkilön tulisi olla edustajana korkeintaan kahdeksan vuotta.

Lasten Parlamentin valinta

Lasten Parlamentin hallitukseen kuuluu 12 jäsentä. Hallitus valitaan kouluissa vaaleilla yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Hallituksen tehtävänä on työstää alakoulujen oppilaskunnilta saatuja aloitteita, viedä niitä eteenpäin sekä valmistella Turun Lasten Parlamentin tulevia suurkokouksia, joissa on paikalla edustajat kaikista kouluista.

Turun Lasten Parlamentin suurkokouksissa on paikalla kaksi edustajaa kaikista turkulaisista alakouluista.

Nuorisovaltuuston valinta

Nuorisovaltuuston toimintakausi on kaksi kalenterivuotta. Vaalit järjestetään toimikautta edeltävänä syksynä yhden viikon aikana. Ehdolle voivat asettua Turussa asuvat tai opiskelevat 13–18-vuotiaat nuoret ja vaaleissa saavat äänestää kaikki Turussa yläasteella tai toisella asteella opiskelevat nuoret. Myös Turussa asuvat, mutta muualla edellä mainittuja koulutusasteita suorittavat saavat äänestää nuorisovaltuustovaaleissa.

Nuorisovaltuustoon valitaan viisi eniten ääniä saanutta yläasteikäistä oppilasta ja viisi eniten ääniä saanutta toisen asteen opiskelijaa. Tämän jälkeen jokaisesta koulusta/koulutalosta, jossa on ehdokkaita, valitaan valtuustoon yksi kyseisen koulun varsinainen edustaja äänimäärän mukaan, pois lukien jo edellisessä kohdassa valitut ehdokkaat.

Varajäseniksi valitaan kymmenen seuraavaksi eniten ääniä saanutta poikkeuksena: Turun kansainvälinen koulu (lukion ja yläkoulun yhteinen varsinainen jäsen), Steinerkoulu (lukion ja yläkoulun yhteinen varsinainen jäsen).

Lisäksi valtuustoon valitaan turkulaisten koulujen ulkopuolella olevista nuorista eniten ääniä saanut. Nuorisovaltuuston varsinaisen jäsenen erotessa ensimmäisestä varajäsenestä tulee varsinainen jäsen ja uudeksi varajäseneksi nousee vaaleissa seuraavaksi eniten ääniä saanut, mutta ei valituksi tullut ehdokas.

Monikulttuurisuus-, vammais- ja vanhusneuvoston valinta

Kaupunginhallitus asettaa toimikauttaan vastaavaksi ajaksi monikulttuurisuus-, vanhus- ja vammaisneuvoston, valitsee niiden jäsenet ja varajäsenet sekä nimeää heistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajuus vuorottelee toimikausittain luottamushenkilö- ja yhdistysjäsenien kesken.

Hyvinvoinnin lautakunta ohjaa vaikuttajaryhmien toimintaa ja tekee esitykset vaikuttajaryhmien jäsenistä kaupunginhallitukselle. Vaikuttajaryhmien koordinaatiosta ja kehittämisestä vastaa konsernihallinnon hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, joka vastaa yhdistysjäsenien hakuprosessista ja tekee yhdistysten edustajikseen valitsemien henkilöiden perusteella esityksen hyvinvoinnin lautakunnalle.

Monikulttuurisuus-, vanhus- ja vammaisneuvostoon valitaan kuhunkin kuusi yhdistysjäsentä ja heille varajäsenet. Yhdistysjäsenet voivat edustaa eri kokoisia yhdistyksiä. Kaudelle 2021-2023 valitut jäsenet jatkavat toimikauden loppuun saakka, jonka jälkeen uusi valintamenettely otetaan käyttöön. Tavoitteena on muodostaa mahdollisimman monipuolinen kokoonpano, joka edustaa kutakin kohderyhmää huomioiden sukupuolten tasa-arvo.

Yhdistysten jäsen ehdokkaiden tulee olla turkulaisia ja olla sitoutuneita vaikuttajaryhmätoimintaan ja heillä tulee olla edustamansa yhdistyksen hyväksyntä. Yhdistysedustajien kokoonpanossa pyritään toteuttamaan rotaatioperiaatetta eli jäseniksi valitaan sekä aiemmin neuvostossa toimineita henkilöitä tuomaan edellisen neuvoston kokemusta että uusia tuoden uusia näkökulmia toimintaan.

Luottamushenkilöedustajien valintaa valmistelee luottamuselintoimikunta.

4. Vaikuttajaryhmien kokoukset ja toiminta

Vaikuttajaryhmät laativat toiminnastaan vuosittain toimintasuunnitelman hyvinvoinnin lautakunnalle sekä kaupunginhallitukselle toimitettavan toimintakeromuksen. Kullekin vaikuttajaryhmälle varataan vuosittainen määräraha kattamaan kokouskulut. Tämän lisäksi kaupungin talousarvioon varataan yhteinen määräraha vaikuttajaryhmien toimintaa varten kuten tilaisuudet, kuntalaiskampanjat, koulutus. Vaikuttajaryhmät tekevät ehdotuksen toimintarahatarpeesta toimintasuunnitelmassaan, jonka pohjalta talousarvion mukainen toimintamääräraha jaetaan vaikuttajaryhmien käyttöön.

Vaikuttajaryhmien kokoukset ovat lähtökohtaisesti avoimia kaikille, ja ne voivat järjestää julkisia tilaisuuksia ja seminaareja ajankohtaisista aiheista ja kutsua kokouksiinsa eri alojen asiantuntijoita. Monikulttuurisuus-, vammais- ja vanhusneuvoston virallisia kokouksia järjestetään neljästä kuuteen vuodessa. Nuorisovaltuuston virallisia kokouksia järjestetään kuudesta kahdeksaan vuodessa. Ryhmät voivat maksaa virallisista kokouksista kokouspalkkioita jäsenilleen. Kaikilla vaikuttajaryhmillä on oikeus kokouspalkkioihin. Lasten parlamentin osalta kokouspalkkio on muu kuin rahallinen korvaus. Varajäsen osallistuu kokoukseen jäsenen ilmoitettua hänelle olevansa estynyt osallistumasta.

Vaikuttajaryhmien virallisten kokousten lisäksi ryhmät voivat nimetä jäsenistään työryhmiä valmistelevaan asioita kokouksia tai muuta toimintaa varten. Suositeltavaa on, että ryhmät järjestävät keskenään yhteistilaisuuksia ja -toimintaa.

Vaikuttajaryhmien tulee tehdä yhteistyötä kaupungin ja hyvinvointialueen muiden vaikuttajaryhmien, kaupungin palvelukokonaisuuksien, järjestöjen, toimijoiden ja asukkaiden kanssa.

Vaikuttajaryhmän esitykset, aloitteet, kannanotot, lausunnot, selvityspyynnot tms. allekirjoittaa puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Vaikuttajaryhmän sihteeri lähettää aloitteet ja esitykset asianmukaiseen toimielimeen, joka päättää, ottaako se aloitteen valmisteltavaksi ja päätöksentekoon vai merkitseekö sen tiedoksi. Toimielin vastaa vaikuttajaryhmälle.

5. Vaikuttajaryhmän asioiden valmistelu

Kaupunki osoittaa kunkin vaikuttajaryhmän käyttöön valmistelusta vastaavan esittelijän ja teknisen sihteerin. Tekninen sihteeri huolehtii kokousjärjestelyistä sis. palkkioiden maksatuksen ja esityslistat. Esittelijällä tulee olla riittävä osaaminen ja kokemus vaikuttajaryhmän kohderyhmästä ja substanssiteemoista. Esittelijän työtehtävään varataan 0,2 htv:ta (päivä viikossa).

Esittelijän tehtävänä on:

- Suunnitella toimintaa vaikuttajaryhmän kanssa.
- Toimia kokouksissa esittelijänä.
- Edistää ryhmän aloitteita ja esityksiä kaupunkiorganisaatiossa.

- Toimia linkkinä sekä kaupungin sisällä että kaupunkilaisille vaikuttajaryhmän toimintaan liittyen.
- Ylläpitää osaamista ja verkostoja vaikuttajaryhmän kohderyhmään liittyen kattaen koko kaupungin toimintakenttä.
- Koota vaikuttajaryhmän toimintasuunnitelman ja -kertomuksen hyvinvoinnin lautakunnan käsittelyä varten sisältäen vaikuttajaryhmän arvion kuntalaisten tilanteesta ja palvelutarpeesta kohderyhmän osalta.

6. Viestintä

Vaikuttajaryhmien tehtävänä on viestiä aktiivisesti toiminnastaan omille kohderyhmilleen parhaaksi katsomillaan tavoilla ja kanavissa. Kaupunki tukee vaikuttajaryhmiä viestinnässä. Vaikuttajaryhmien yhteys- ja muita tietoja ylläpidetään kaupungin verkkosivuilta os. turku.fi/vaikuttajaryhmat. Kullakin ryhmällä on myös suora osoite:

turku.fi/lastenparlamentti

turku.fi/nuorisovaltuusto

turku.fi/monikulttuurisuusneuvosto

turku.fi/vammaisneuvosto

turku.fi/vanhusneuvosto.